

Plan Odnowy Miejscowości Węgierki na lata 2015-2020

Wrocław – Września 2014

Spis treści

Wstęp

Plan Odnowy Miejscowości jest dokumentem wyznaczającym kierunki rozwoju miejscowości wiejskich. Dotychczas dokument służył jako podstawa do ubiegania się o zewnętrzne środki finansowe dla wsi. Dzięki tym środkom polska wieś na przestrzeni lat zmieniała się na lepsze. Plan Odnowy Miejscowości dla obszarów wiejskich jest tym, czym strategia rozwoju dla jednostek samorządu terytorialnego. Podobnie jak dokumenty strategiczne, Plan tylko wyznacza pewne kierunki rozwoju wsi. Działania na rzecz miejscowości powinny wykraczać poza zapisy planu, a sam dokument - w miarę zmieniającego się otoczenia – powinien być aktualizowany.

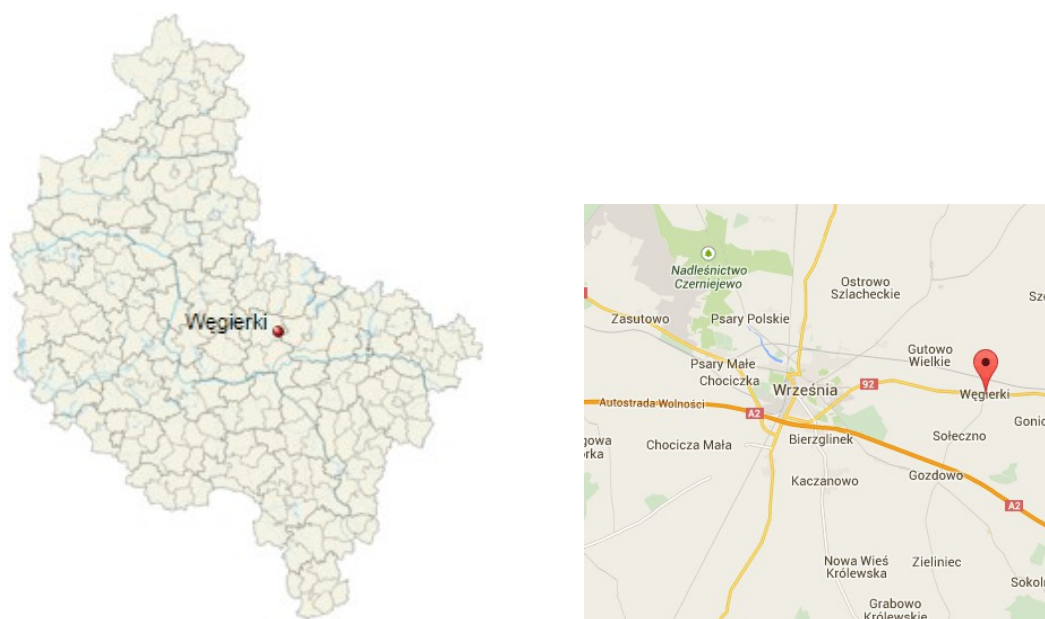
Plan Odnowy Miejscowości zawiera przede wszystkim: charakterystykę wsi, w tym również jej historię, analizę mocnych i słabych stron (analiza SWOT), wizję rozwoju wsi, a także harmonogram realizacji zadań inwestycyjnych. Składa się to na opracowanie, w którym ujęta jest specyfika wsi oraz jej otoczenia.

Stworzenie planu wynika również z konieczności ciągłej modernizacji polskiej wsi, pomimo że do dnia dzisiejszego wiele inwestycji zostało już zrealizowanych. Należy kontynuować działania zmierzające do podniesienia standardu życia mieszkańców wsi, zmiany wizerunku wsi i jej modernizacji.

1. Charakterystyka miejscowości

Węgiełki położone są w gminie Września, powiecie wrzesińskim, województwie wielkopolskim. Przed reformą samorządową oraz w okresie PRL-u wieś leżała w województwie poznańskim.

Powierzchnia miejscowości wynosi 502,8980 hektarów. Według danych z 2009 roku we wsi jest 36 gospodarstw rolnych indywidualnych. Przez wieś przebiega droga krajowa A92. W Węgiełkach jest sieć elektryczna, wodociągowa, telekomunikacyjna¹.

Ryc. 1 Węgiełki na tle województwa wielkopolskiego oraz gminy Września

Źródło: <http://pl.wikipedia.org> oraz <https://www.google.pl/maps>

Pierwsze wzmianki o wsi pochodzą z 1387 roku. Można się z nich dowiedzieć, że wówczas należała ona do rodziny Węgiełskich. Nazwa wsi związana jest z jej historią - jeszcze przez XIV wiekiem na tych terenach osadzano jeńców węgierskich. Wieś początkowo zamieszkiwała drobna szlachta. W latach 1578-1620 właścicielami tych ziem były rodziny Przyborowskich, Bardzkich, Węgiełskich, Wydzierzewskich, Skąpskich i Bartochowskich. Z końcem XVIII właścicielem wsi był pisarz ziemi gnieźnieńskiej, Romowski, a pod koniec pierwszej połowy XIX wieku Adam

¹ Plan Odnowy Miejscowości Węgiełki na lata 2009 – 2016

Zychliński. W skład majątku wchodziły: Karczew, Sołeczno, Węgiełki i Nowy Świat. Pod koniec XIX wieku w 15 domach części chłopskiej mieszkały 142 osoby. Wówczas też właścicielem majątku był Genge, który sprzedał ziemię niemieckiej Komisji Kolonizacyjnej. Do 1945 roku na tych terenach osiedleni byli koloniści niemieccy, sprowadzeni przez rząd pruski w 1900 roku². Szlachta zamieszkująca tereny wsi Węgiełki posiadała różne prawa majątkowe w kilku miejscowościach jednocześnie. Drobną szlachtą zamieszkiwała głównie okoliczne Grzybowo, Nadarzyce i inne miejscowości. Na ziemiach tych rzadko pracowali chłopci. Technika gospodarowania na terenie powiatu wrzesińskiego nie stała na wysokim poziomie. Dopiero w 1860 roku zaczęto używać na roli głównie koni³.

Po trzech rozbiorach Polski mieszkańcy Węgiełek oraz innych wsi na terenie dzisiejszego powiatu wrzesińskiego byli poddawani represjom i próbom germanizacji. Próbowano podporządkować kościół państwu, wzmocniono elementy niemieckie w administracji i sądownictwie, sprowadzono urzędników z Niemiec. Węgiełki w ramach tego procesu otrzymało nazwę Wihelmsau⁴.

Ryc. 2 Węgiełki

Źródło: <https://www.google.pl/maps>

2 Plan Odnowy Miejscowości Węgiełki na lata 2009 – 2016

3 Plan Odnowy Miejscowości Węgiełki na lata 2009 – 2016

4 Plan Odnowy Miejscowości Węgiełki na lata 2009 – 2016

Na terenie wsi znajduje się Kościół pod wezwaniem Najświętszego Serca Pana Jezusa. Budowany był w latach 1904 – 1907 przez ewangelików. Po pożarze kościoła św. Mikołaja w Otocznej do tutejszego kościoła przeniesiono ocalałe rzeźby. Po tym zdarzeniu świątynia stała się przedłużeniem parafii św. Mikołaja. Obecnie do parafii należą mieszkańcy z Otocznej, Węgierek, Sędziwojewa, Bierzglina i Gutowa Wielkiego⁵. Oprócz kościoła można na terenie wsi znaleźć zabytkową pastorówkę, ogród i zabytkowy cmentarz w zespole kościoła, dwór i park w zespole dworskim.

Ryc. 3 Kościół pod wezwaniem Najświętszego Serca Pana Jezusa

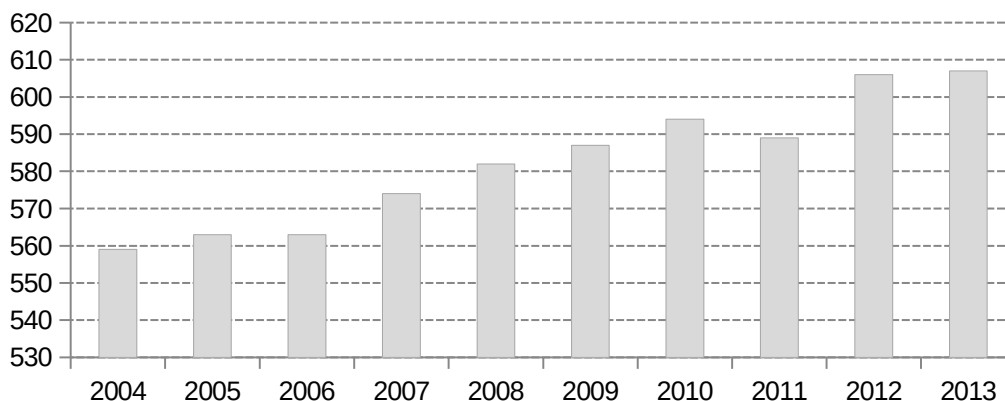
Źródło: http://pl.wikipedia.org/wiki/W%C4%99gierki#mediaviewer/File:Widok_od_szosy.JPG

We wsi oprócz wyżej wymienionego kościoła, w centrum wsi znajduje się również stawek. W zabytkowym pałacyku, który znajduje się we wsi, niegdyś mieściła się szkoła podstawowa. Obecnie działa tam filia biblioteki publicznej i mieszkania lokatorskie. Wokół jest niewielki park z dębem, kasztanowcem i okazałymi lipami⁶.

Według danych z 2013 roku wieś zamieszkuje 607 osób. Jest to liczba najwyższa na przestrzeni lat 2004 – 2013.

⁵ Plan Odnowy Miejscowości Węgierki na lata 2009 – 2016

⁶ Plan Odnowy Miejscowości Węgierki na lata 2009 – 2016

Ryc. 4 Ludność Węgierek lata 2004 – 2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Września

Dzieci ze wsi Węgiarki uczęszczają do Samorządowej Szkoły Podstawowej im. gen. Tadeusza Kutrzeby w Otocznej. W tej samej miejscowości uczy się młodzież gimnazjalna.

Na terenie wsi znajduje się boisko piłkarskie LZS Węgierski, filia Biblioteki Publicznej we Wrześni oraz Wiejski Dom Kultury. Przez Węgiarki przebiega szlak rowerowy, obejmujący kilka miejscowości powiatu wrzesińskiego.

Według danych z Krajowego Rejestru Sądowego na terenie Węgierek zarejestrowane są dwa przedsiębiorstwa:

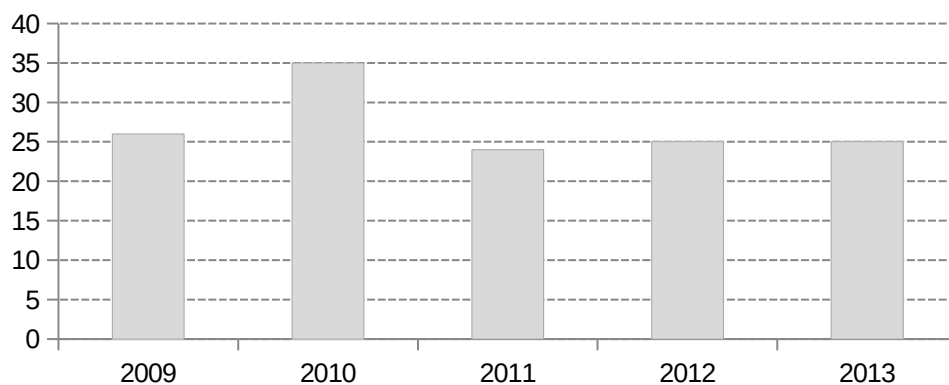
Tabela 1 Przedsiębiorstwa zarejestrowane w Węgiarkach

Numer	Nazwa	Miejscowość	Typ rejestru	Organizacja Pożytku Publicznego	W upadłości
0000362450	RESTAURACJE I CATERING SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WĘGIERKI	Rejestr Przedsiębiorców	NIE	NIE
0000383330	FIRMA GUMIENNY PLUS SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	WĘGIERKI	Rejestr Przedsiębiorców	NIE	NIE

Źródło: <https://ems.ms.gov.pl/>

W miejscowości - według Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej - zarejestrowanych jest aż 35 podmiotów gospodarczych: "Bartek" Marcin Bondalski; "Bartex" Jarosław Mikołajczak; "Elkaz" Michał Kazmierczuk; Adamczyk Łukasz; Adamczyk Remigiusz; 'Adamczyk Violetta Firma Handlowo Usługowa'; Delikatesy Adams Hubert Adamski; Firma Handlowa Justyna Idziak; Firma Produkcyjno - Handlowo - Usługowa "Meblis" Ilona Badowska; 'Grabowska Jolanta "Autolak" Firma Handlowo Usługowa'; 'Grabowski Wiesław Phu "Autotak"; 'Grajek Waldemar Przedsiębiorstwo Usługowo Produkcyjno Handlowe PUPH Waldemar Grajek'; Grażyna Kreczmer Sklep Spożywczo-Przemysłowy; 'Gumienny Ireneusz Firma "Gumienny"; 'Jabłońska Maria'; Jotrans Błażej Józwiak Usługi Transportowe; Karat Beta - Adamska Aneta; Kazmierczuk Leszek Usługi Budowlane I Remontowe; Kaźmierczak Krzysztof Naprawa Pojazdów Samochodowych; 'Konieczka Tomasz Tekon Tomasz Konieczka'; Przedsiębiorca: Krzysztof Egiert; Maciej Piasecki Zakład Obróbki Skrawaniem; Meblo Effect Łukasz Bednarek; Mobilny Gabinet Kosmetyki Estetycznej i Masażu "Azija Spa" Joanna Egiert; 'Olejniczak Jolanta Usługi W Zakresie Diagnostyki Obrazowej'; Oxo.Design Wojciech Burda; Ryszard Jabłoński Sklep Spożywczo-Przemysłowy; Seoklik Przemysław Śliwiński; 'Sterlaźnikow Roman Usługi Transportowe'; 'Sybilski Mariusz Grupa S5 Mariusz Sybilski'; 'Szwajca Halina Biuro Obrachunkowe'; Szymański Jerzy Zakład Wielobranżowy; Usługi Ogólnobudowlane Arkadiusz Rentz; Wik - Mah Wiesława Kazmierczuk.

Najwięcej bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy zamieszkujących Węgierki na przestrzeni lat, było w 2010 roku – 26 na 594 mieszkańców.

Ryc. 5 Bezrobotni – Węgiełki lata 2009 – 2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy

Spośród organizacji społecznych w Węgiełkach funkcjonuje Ochotnicza Straż Pożarna, mająca ponad stuletnią tradycję.

Ryc. 6 Obchody 115 rocznicy powstania Ochotniczej Straży Pożarnej
w Węgiarkach

Źródło: <http://wrzesnia.powiat.pl/>

2. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości

Każda jednostka terytorialna, w tym także wieś czy sołectwo opiera swój rozwój na posiadanych zasobach, które je wyróżniają i mogą stanowić potencjał dla kreowania działań w zakresie odnowy czy rewitalizacji. Diagnoza przeprowadzona na rzecz sołectwa pozwoliła zagregować zasoby w trzy podstawowe grupy:

Zasoby przyrodnicze i historyczne

- kościół z początku XX wieku (rej. zabytków Nr 2096/A z 12.08.1986)
- zabytkowa pastorówka w zespole kościoła (rej. zabytków Nr 2096/A z 12.08.1986)
- ogród i zabytkowy cmentarz w zespole kościoła (rej. zabytków Nr 2096/A z 12.08.1986)
- dwór (rej. zabytków 1527/A z 01.06.1974)
- park krajobrazowy z dębem, kasztanowcem i lipami (rej. zabytków Nr 2096/A z 12.08.1986)

Zasoby infrastruktury technicznej

- droga krajowa A92
- sieć elektryczna
- sieć wodociągowa
- sieć telekomunikacyjna

Zasoby infrastruktury i kapitału społecznego

- filia biblioteki publicznej
- boisko sportowe LZS Węgierki
- lokalni przedsiębiorcy
- Ochotnicza Straż Pożarna z tradycjami

3. Ocena mocnych i słabych stron

W etapie diagnostycznym poprzedzającym określenie celów i zadań bardzo pomocną i często stosowaną metodą pozyskiwania danych i lepszego poznania jednostki jest analiza SWOT. Jej nazwa stanowi akronim angielskich słów:

- **S**trengths (mocne strony),
- **W**eaknesses (słabe strony),
- **O**pportunities (szanse),
- **T**hreats (zagrożenia)

Tabela 2 Schemat analizy SWOT

		charakter oddziaływania czynnika	
		pozytywny	negatywny
czynnik	wewnętrzne	S silne strony	W słabe strony
	zewnętrzne	O szanse	T zagrożenia

Źródło: „Planowanie strategiczne. Poradnik dla pracowników administracji publicznej”

Czynniki wewnętrzne ze względu na ich charakter oddziaływania dzielimy na:

- mocne strony czyli atuty (czynniki wewnętrzne pozytywne) miejscowości to zjawisko bądź zasoby pozytywne z punktu widzenia możliwości kształtowania rozwoju jednostki, na które bezpośredni wpływ ma sama gmina (mieszkańcy, instytucje, władze samorządowe);
- słabe strony (czynniki wewnętrzne negatywne) to zjawisko bądź deficyty ograniczające możliwości rozwoju sołectwa, na które bezpośredni wpływ ma sama jednostka.

Podobnego podziału dokonać można analizując potencjalny wpływ czynników zewnętrznych. Szanse (czynniki zewnętrzne pozytywne) to zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane staną się impulsem do rozwoju oraz osłabiają zagrożenia. Zagrożenia (czynniki zewnętrzne negatywne) – to wszystkie czynniki zewnętrzne, które postrzegamy jako bariery rozwoju jednostki, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. O ile możliwość kreowania mocnych stron i niwelowania jest w zasięgu naszych możliwości – możemy podejmować określone decyzje, o tyle zarówno na szanse jak i zagrożenia nie mamy wpływu występują one w otoczeniu i na ich występowanie mają wpływ inne podmioty. Możemy je jednak wykorzystywać i dostosowywać się.

W efekcie prac przeprowadzonych w trakcie warsztatów z mieszkańcami i liderami lokalnymi otrzymano cztery listy: silnych stron sołectwa (takich, które należy wzmacniać), słabych stron (takich, które trzeba niwelować), szans (tych, które należy wykorzystywać), oraz zagrożeń (tych, których należy unikać).

Mocne strony:

- Położenie przy drodze krajowej A92,
- Sieć wodociągowa,
- Sieć elektryczna,
- Sieć telekomunikacyjna,
- Dobry stan oświetlenia wsi,
- Dobre gleby do produkcji rolnej,
- Kościół parafialny pod wezwaniem Najświętszego Serca Pana Jezusa,
- Pastorówka, ogród, zabytkowy cmentarz w zespole kościoła,
- Dwór w zespole dworskim,
- Park w zespole dworskim,
- Świetlica,
- Filia biblioteki,
- Boisko sportowe,
- Wieś objęta Programem „Odnowa wsi”,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego terenu Węgierek,
- Działające na terenie wsi podmioty gospodarcze,
- Zwiększająca się liczba mieszkańców,
- Małe bezrobocie,

Słabe strony:

- Zły stan dróg,
- Zły stan melioracji i rowów przydrożnych,
- Brak kanalizacji,
- Brak sieci gazyfikacyjnej,
- Brak ścieżek rowerowych,
- Zły stan boiska sportowego,
- Zły stan terenu przy stawie,
- Problemy z własnością gruntu pod świetlicę i Ochotniczą Straż Pożarną.

Szanse:

- Możliwość pozyskania środków w nowej perspektywie finansowej,
- Możliwość pozyskania środków zewnętrznych np. gminnych, powiatowych,
- Wsparcie dla wsi przez lokalnych przedsiębiorców.

Zagrożenia:

- Duża konkurencja przy pozyskiwaniu środków zewnętrznych,
- Zmniejszająca się powierzchnia rolna gospodarstw,
- Dominacja ośrodków miejskich.

4. Planowane zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia aktywizujące społeczność lokalną

Węgiarki to wieś o ciekawej historii oraz bogatej tradycji. Jej losy są silnie związane z Wielkopolską i wpisane w wydarzenia rozgrywające się na tych terenach na przestrzeni dziejów. Podobnie jak inne obszary wiejskie, tak i wieś Węgiarki została włączona w cykl zmian, jakie zapoczątkował najpierw rok 1989, a potem wejście Polski do Unii Europejskiej.

Pomimo że wiele przedsięwzięć zostało już ukończonych, w przyszłości czekają następne. Po zrealizowaniu założeń inwestycyjnych Węgiarki będą miejscem przyjaznym zarówno dla mieszkańców, jak i przyjezdnych. Wieś zostanie podłączona do sieci kanalizacyjnej oraz gazyfikacyjnej. Poprawi się stan dróg oraz infrastruktury technicznej. Mieszkańcy aktywnie będą uczestniczyć w życiu wsi i przyczyniać się do rozwoju miejscowości. Na terenie wsi powstanie organizacja pozarządowa, działająca na rzecz Węgierek.

POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA PORZEW ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Jedną z najważniejszych inwestycji w infrastrukturę techniczną, jakie należy wdrożyć, jest przede wszystkim budowa oczyszczalni ścieków przy Wiejskim Domu Kultury i Ochotniczej Straży Pożarnej. W ramach tych działań również powinno się przeprowadzić odwodnienie terenu. Przedsięwzięcie to ma na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz ochronę środowiska naturalnego.

Kolejną inwestycją jest utwardzenie drogi przy ulicach: Lipowej, Polnej i Topolowej. Realizacja tego procesu inwestycyjnego przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa mieszkańców, jak i przejeżdżających przez wieś.

Wyżej wymienione przedsięwzięcia są istotne, jednak dla rozwoju wsi i polepszenia jakości życia społeczności wiejskiej konieczna i nagląca jest budowa kanalizacji na terenie Węgierek i podłączenie wsi do sieci gazyfikacyjnej. Należy nadmienić, że nakłady na te działania są największe.

**INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ NA RZECZ POPRAWY
JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW**

Świetlica działająca na terenie wsi wymaga remontu i wyposażenia. Jako że stanowi ona centrum wsi, jest to ważna inwestycja dla społeczności lokalnej. Konieczne jest również jej doposażenie. Ochotnicza Straż Pożarna przy swojej siedzibie nie ma pomieszczeń socjalnych i ich stworzenie to kolejne przedsięwzięcie konieczne do zrealizowania. Boisko LSZ Węgierki wymaga całkowitej modernizacji, jako że jest to miejsce, w którym młodszy mieszkańcy wsi spędzają wolny czas. Podobnych działań wymaga teren przy stawie.

5. Harmonogram realizacji zadań inwestycyjnych

Tabela 3 Harmonogram realizacji zadań inwestycyjnych

Zadanie	Opis przedsięwzięcia	Szacunkowy koszt inwestycji	Termin realizacji	Planowane źródła finansowania
POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA PORZEZ ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ				
Budowa oczyszczalni ścieków	Budowa oczyszczalni przy WDK i OSP wraz z odwodnieniem terenu	60000 zł	2015	środki unijne, środki gminne
Utwardzenie drogi	Utwardzenie drogi przy ulicach Polnej i Topolowej	400000 zł	2015-2021	środki unijne, środki gminne
Budowa drogi przy ul. Lipowej	W ramach inwestycji planuje się budowę drogi o nawierzchni asfaltowej o długości ok 380mb wraz z modernizacją istniejącego mostku na rowie melioracyjnym.	1500000 zł	2018	środki unijne, środki gminne
Budowa kanalizacji	Wykonanie instalacji kanalizacji sanitarnej w miejscowości	4000000 zł	2019	środki unijne, środki gminne,
Sieć gazowa	Budowa instalacji sieci gazowej w miejscowości	3000000 zł	2020	środki unijne, środki gminne
INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ NA RZECZ POPRAWY JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW				
Remont świetlicy i jej wyposażenie	Wykonanie prac remontowych wraz z zakupem wyposażenia świetlicy (m.in. zakup krzeseł)	400000 zł	2015	środki unijne, środki gminne
Budowa pomieszczeń socjalnych dla OSP	Stworzenie pomieszczeń niezbędnych dla poprawy funkcjonowania OSP w miejscowości	200000 zł	2017	środki unijne, środki gminne, środki OSP
Modernizacja boiska i terenu przy stawie	Poprawa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej w miejscowości	100000 zł	2018	środki unijne, środki gminne

Źródło: opracowanie na podstawie wniosków inwestycyjnych

Spis rycin

Przewodniczący Rady Miejskiej we Wrześni
/-/Waldemar Grześkowiak

Spis tabel